

Tornionlaakson nuorila oon nyt oma areena

Maaliskuun paremalla puolella perustettiin Met Nuoret – Tornedalingarnas ungdomsförbund, ja tuli päätös jota oon ootettu kauon.

– Se tuntuu aivan fantastiselta, nyt ollaan menossa! Met meinaa kasuta ja näyttää ette tornionlaaksolainen ja meänkieli oon asiat joista met saatama olla ylpeitä, sanoo Eva Törmä, joka valittiin föreeninkin ensimmäiseksi puhheenjohtajaksi.

Sielä oli joukko ilosia ja innostunneita nuoria, jotka Haaparannalla aplodeerasit käynthiin sen mistä het olit päättäneet – Met Nuoret. Yhessä monen muitten kansa Eva Törmä Pajalasta loisti ko aurinko ja sano olevansa aivan täynnä pusitiivisia ajatuksia tulevaisuudesta. Johanna Sirkkaki oli innostuksissa:

– Halvan, ette met tehämä työtä meänkielen

ja meän kylttyyrin puolesta mutta ette enniiten seuraama, mitä nuoret itte halvava tehä.

Nämät nuoret sanot selvästi ette het olit kaivanhee nuortten föreeninkiä Tornionlaaksossa. Met Nuoret sannoo heän toimintaplaanissa ette het halvava vahvistaa tornionlaaksolaisten nuorten identiteettiä ja kielen ja kylttyyrin kehitystä.

– Mie tehen työtä komyniseeramalla selittämisen kautta. Jos kieli panhaan luonoliseen konteksttiin, niinku filmissä ja teatterissa, niin tietoja kielestä välitethään semmosella tavalla joka puhuttaa nuoria, sanoo Emil Kieri.

Kaksi intensiivistä päivää alkavat olheen yli. Joku oon lähössä takasi etehlään, jokku kokkoinuva pihliin joka lähtee Luulaihaan käsin ja monet oon lähössä kauas joki-vartta ylöspäin. Juliana Bergman, joka oon ollu

Emil Kieri, Mirja Mörtlund, Tahiya Niskala, Eva Törmä, Madeleine Isaksson ja Heidi Lampinen.

Kuva: Hasse Stenudd

työissä tässä hankkeessa, jonka päämääränä oli saada aikiaan nuorile järjestön, oon nyt saanu hengähtää vähän ja oon tyytyväisen näkönen, vaikka hään samala oon tehny ittensä tarpheettomaksi. Hänen

työajasta oon nyt vain kuukausi jäljellä, tokymentteeraus- ja värteerin-kiaikaa.

– Se hään meni niinku oli planeerattu, hään sannoo, samala ko nuoret hallaavat toisia ennenko

het erkaintuva.

– Meni aivan kananlihalie ko Met Nuoret oli päätetty. Tässä joukossa oon niin paljon voimaa ja heilä oon nyt oma areena. Nuoret oon nyt hakehneet ittele sen paikan mikä

heile oikeasti kuuluu, sanoo Maja Mella, STR-T:n toiminnanjohtaja.

Hasse Stenudd
käänös: Erling Wande

Tutkimuskeskus jolla oon kaikki

Henry Barsk, Mataringin kylttyyri- ja vapaa-aikalautakunnan virkamies, oon saanu omaksi tehtäväksi vastata Pohjoskalotin kylttyyri- ja tutkimuskeskuksesta. Hään

Henry Barsk, Pohjoskalotin kylttyyri- ja tutkimuskeskus.

Kuva: Hasse Stenudd

oon kovin innoissa tästä tehtävästä ja hään käyttää vasittua aikaa siiheen, ette freistata tehä maholiseksi kaikile tutustua näihin kokoelmiin, kirja- kuva-, ääni- ja tokymenttiarkkiivhiin.

– Met kehittämmä koko aijan tätä paikalista toimintaa ja nykyhään met enämpi ko ennen freistaama olla meänkielenkeskus, sanoo Henry Barsk.

Pohjoskalotin kylttyyri- ja tutkimuskeskukselle, joka oon sijoitettu Mataringin Pohjoskalotin kansankorkeakoulun tontille, oon rakenettu tutkimuskeskus jonka tavotheena oon digitalisesti tarjota arkkiiivimateriaalia jota oon vaikea

löytää muualta. Henry Barsk pittää tärkeännä muistuttaa, ette koko tämä asia lähti käynthiin jo vuonna 1946, sinä vuonna ko kansankorkeakoulun sillonen rektori, Ossian Svensson, kuoli.

– Hään oli oikea kirjanööri, joka oli ostanu ja koonu tuhansia kirjoja joista suurin osa koski Pohjoskalottia. Kunta ymmärsi niitten arvon ja osti koko Svenssonin kokoelman 10 000 kruunun eestä, Barsk selittää.

Yhtä ko kaikki

Daattoriruutule hään ottaa framile ”Manuale Lapponicum” vuela 1648, mikä oon saamenkielinen kirkkokäsikirja. Tätä lähemin met emmä pääse koskemhaan tätä kirjaa.

Kokoelmassa oon kaikki mitä oon kirjoitettu näistä perukoista maantieteelisesi, geoloogisesi, etnograafisesi, kasvitiethelisesi, ekonomisesi, biograafisesi ja histuurialisesi. Nämät kaikki perustit yhtheensä Pohjoskalottibibliuteekin alun ja siinä oon tänä päivänä 8000 kirjaa.

– Siksiko bibliuteekki ennen hoiethiin valtioon piitraakila niin oli maholista saada monta pätevää bibliuteekaaria töihin. Siksi meilä oon tänä päivänä valtava määrä lehtileikkeitä kaikilta puolilta Pohjoskalottia. Nämät oon kansa tallenettu mikrofilminä. Täälä alethiin sitte kokoamaan materiaalia ääni- ja kuvaarkkiivhiin. Oon mm. Ragnar

Lassinantin raationauhotuksia ja Henry Barsk antaa esimerkkinä näistä meän kuunela Lassinantin intervyyyn, jossa Eero Mäntyranta selittää hänen hihtokullasta Zakopan mailmanmestaruuskilpailussa v. 1962.

Vaimot töissä

Kuvapankista Henry plokkaa framile kansanperinteetutkijan Inkeri Tuomisen kuvia töissä olevista vaimoista. Yhessä kuvassa vuela 1932 yksi täräntöläinen vaimo lypsää poroa. Valokuvvaajalta Hilda Anderssonilta, joka oli töissä Mataringissä, oon jäänyt jälkimailmale yli 6000 kuvvaa ja net oon nyt digitaliseerattuina. Met piipahtamma kellarin kuvaarkkiivhiin ja täälä

oon hyllymeeterittäin eri entisaajan valokuvvaajitten negatiivii, jotka vielä ootava digitaliseeramista.

Tämä kiertokäynti Henry Barskin kansa Pohjoskalotin kylttyyri- ja tutkimuskeskuksesta antaa meile näyteen siitä, kunka täälä oon, Pohjoskalottibibliuteekki peruskivenä, luotu pohjaa valtavan rikhaale arkkiiivile, jossa oon näihin seuthuin kuuluvaa materiaalia, äänitettyä, kuvina ja paperi- ja kirjalisissa kokoelmissa.

– Täälä löytyy kansa sukututkimusmateriaalia, pienen lantin eestä saattaa hyyrätä paikan johonka kuuluu daattori, sannoo Henry Barsk.

Hasse Stenudd
käänös: Erling Wande

● Toiminnanjohtaja hunteeraa Jäänlähtö

Uusi kevä oon eessä ja kaikki tunheet aivan pulppuava raaossa ko valo tullee takasi. Mie herrään varhain aamula ja aivan ootan päivää. Kaikkiin valtaviiin tapahtuma luonossa oon heti täälä, jäänlähtö!

Meänkielelä oli jäänlähtö jo fepryaarissa. Jord-ryhmä tyrneerasi ympäri Ruottia niinku teki näytelmä Ko talven tähet loistavat. Tietoa tornionlaaksolaisista ja meänkielestä levisi koko maassa. Ja niinku kretta piimässä julkasthiin Strindbergin Uninäytelmä meänkielelä.

Kiinostava oon kans ette SVT nyt ryhtyy kehithään ohjelmia minoriteettikielilä ko net laittava ohjelmakehittäjän viran. Niin kuitenkin vielä yks public-service-liike oon ymmärtänny mitä se

uusi lähätyslupa joka jällaa 2019 saakka tahtoo sanoa. Minun mielipie oon ette se vaatii kehitystä ette saa TV-ohjelman määrän lissäintymhään huomattavasti.

Loppupäivinä marsia mulla oli suuri ilo ko mie sain olla myötä ko Met Nuoret - Tornedalingarnas Ungdomsförbund. Niin paljon voimaa, luovuutta ja kiinnostusta en ole koskhaan kohanu samana viikonloppuna. Erityisen mukava oli ette Charlotte Kalla hyväksy ette hänen valithiin kunniajäseneksi uutheen förpynthiin. Met Nuoret tullee raivaahmaan uutta maata niinku kevätulva jäänlähön aikana ja mie tuen heitä täyelisesti.

Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund

● Verksamhetsledaren funderar Islossning

Vi går mot en ny vår och alla känslor riktigt spritter i kroppen vid ljusets återkomst. Själv vaknar jag tidigt på morgonen och riktigt längtar efter dagen. Det mest spektakulära återkommande naturfenomenet är snart här, islossningen!

För meänkielis del var det islossning redan i februari. Gruppen Jord turnerade runt om i Sverige likaså föreställningen

Ko talven tähet loistavat. Kunskap om tornedalingar och meänkieli spreds genom landet. Och som grädde på moset var det officiellt boksläpp av Strindbergs Ett drömspel på meänkieli.

Intressant är också att SVT nu tar tag i programutvecklingen av minoritetsspråk genom att inrätta tjänsten programutvecklare. Då har åtminstone ytterligare

ett publicserviceföretag förstätt innebörden i det nya sändningstillståndet som gäller fram till 2019. Om TV-utbudet ska öka betydligt behövs utveckling är min mening.

I slutet av mars fick jag förmånen att delta vid bildandet av Met Nuoret – Tornedalingarnas ungdomsförbund. Så mycket kraft, kreativitet och engagemang

har jag inte mött under en och samma helg. Extra roligt är det att OS-medaljören Charlotte Kalla har tackat ja till att bli hedersmedlem i det nybildade förbundet. Met Nuoret kommer att bryta nya färör precis som vårälven vid islossning och jag ger er mitt fulla stöd.

Maja Mella

Uninäytelmä nyt meänkielelä

Moni halusi ostaa kirjan ja saaha sen signeeratuksi Mona Mörtlundiltä. Kuva: Hasse Stenudd

Kirjailija Katarina Kieri luki oman esikirjotuksen Uninäytelmään jonka Mona Mörtlund, taustala, oon kääntänny meänkielele.

– Mie uskon ette August Strindberg hunteerasi hänen”Uninäytelmä-traamaa meänkielelä ko se oli niin soma kääntää, Mona Mörtlund sannoo, ko Strindbergin ”Ett drömspel”, Pajalassa Revontulifästivaalin aikana päästethiin ulos Monan meänkielenkäänöksen jälkhiin.

Kirjailija Katarina Kieri, jolla oon juuret Tornionlaaksossa, oli lukemassa ommaa esikirjotusta Uninäytelmään, jonka förlaaki Podium oon kustantanu. Mona Mörtlund porisi aluksi siittä mitenkä oon ollu kääntää Strindbergiä ja hänen mielestä tämä teksti sopi vallon mainiosti meänkielele. August Strindberg oli juuri eronu avioliitosta ja hänen tekstit liikkuva paljon tuntheissa.

– Meilähän oon kaikki nämät sanat tuntheile ja jos joskus oon ollu tarve niin päänänsä olen lainanu suomenkielestä, Mona Mörtlund teki selväksi.

Ja kyllä se näytti sille että tämä mailmankuulosa Uninäytelmä myös sopi meänkielele, ko Mona Mörtlund luki osia hänen käänöksestä. Moni halusi ostaa kirjan ja saaha sen signeeratuksi Monalta.

Hasse Stenudd

STR-T

PRENUMERATION/ADRESS-
ÄNDRING/REDAKTION:
TILAUKSET/OSOTEMUUTOS/
TOIMITUS:

STR-T
Aapua 6, 957 94 Övertorneå
Tel: 0927-240 74
Fax: 0927-240 85
E-post/sähköposti:
info@str-t.com
Hemsida/kotisivu:
www.str-t.com

Redaktör/toimittaja:
Hasse Stenudd
hans.stenudd@str-t.com

BANKGIRO: 669-2230
TILINUMERO:
Ylitornion osuuspankki 553300-430574
PRIS/HINTA: 150 SEK/17 EURO
(inklusive medlemsavgift/jäsenmaksu sisältyy)
UTGIVARE/JULKASIA:
Svenska Tornedalingars Riks-
förbund-Tornionlaaksolaiset

Julkasuperiaatheet

Tämä jällaa METHiin lähätettyjä materiaalia. Toimituksela oon oikeus lyhentää tekstiä. Selviä tekstivikoja saatethaan korjata. Toimituksela oon oikeus vaphaasti kääntää tekstit. Kirjottaja saapi olla anonymi, mutta toimisto häätyy saaja nimen. Met emmä lähätä takasi meile lähätettyä materiaalia, jos omistaja ei sitä vaai. METavisin tavote oon ette julkasta meänkielen kaikila varieteetilä olevaa tekstiä. Avisin pyrkimys oon olla kieltähoitava niin kauas ko maholista.

Publiceringsprinciper

För till METavisin insänt material gäller följande. Redaktionen förbehåller sig rätten till att förkorta insända texter. Uppenbara felaktigheter i språket kan rättas. Redaktionen har rätt att fritt översätta texten. Skribent har rätt att vara anonym, men namn måste uppges till redaktionen. Insänt material returneras ej om inte skribenten särskilt ber om det.

METavisin har som målsättning att publicera innehåll på de varieteter som finns i meänkieli. Tidskriften har ambitionen att vara språkvårdande så långt det är möjligt.

Jord - kaiku toornionlaaksolaisela pohjala

Kansanmysikkiryhmä Jord oon, saapi sanoa, tehny voittoreisun ko net oon tyrneeranhee läpi Ruottin ja ihmisiä oon kokkointunnu pellauksiin.

– Toornionlaakso oon vähän kuumempi ko mitä se oli joku vuosi aikaa. Tunnustaminen ette toornionlaaksolaiset oon minuriteetti ja ette meänkieli oon tullu tunnettu, tekkee ette ihmisiä oon tullu, jokka oon valihnee meän konsäärin kaiken muun eessä, sannoo Jordjäsen Erling Fredriksson Täränöstä.

Ko Jord fepryaa-rissa tyrneerasi meän pitkä maata läpi met kohtasimma niitä ennen pellausta Stockholmissa, Suomeninstityytissä. Ryhmä tekkee äänikokheen parila kappalheela juuri ennen pellausta. Met istuma kaukana takana huohneessa ja ootama ette met saama inttervjyata ryhmän ko jotaki erityistä tapahtuu. Ikivoimala net pellaava ja laulava meänkielälä ”Ilon humppta”, mysikki Jan Johansson ja teksti Gun Olofsson. Kappale kertoo ette viskata menheen elämän surut ja toihveesta ette saa siivet joila saattaa lentää menheen. Allekirjottava itkee ja oon myyty jo äänikokheen aikana.

Parlööri meänkielälä Vaikka kansanmysikkiryhmä Jord oon jo tyrneranu net näyttävä olevan toihveessa ja ilosenna ennen illan konsääriä. Niissä paikoissa missä Jord oon esintynny ennemin niin järjestäjä Mysikki etelässä- Lääninmysikki Småland ja Kronoberg

oon laittanhee järjestelmää meänkielälä ja näyttelyn Toornionlaaksosta ja erityisistä toornionlaaksolaisista perinteistä. Kuunteliat oon saahnee pikku parlööriin ja tekstiä meänkielälä ette net saattava laulaa myötä lauluissa. Aktiviteetit oon vaikutanhee ette muitaki ko net jokka tunteva ryhmän oon tulhee kuuntelheen. Muu jokka oon vaikuttannu kiinnostuksele oon ette lääniavisit tyrneen aikana oon kirjottanhee ”eksoottisesta” ryhmästä ja heän pellauksista.

Histuuria vaikuttaa kaikhuun

– Se tuntuu vähän mukavalta ette omassa maassa kuttuthaan eksoottiselle. Vaikka Toornionlaakso tulis kunka tunnetuksi niin se oon vähempi tunnettu ko mitä met uskoma, sannoo Erling Fredriksson. Hään tykkää ette het tyrneen aikana oon saahnee yhtheyttä

Jordryhmässä pellaava Johanna Lindgren, Erling Fredriksson, Jan Johansson ja Susanne Rantatalo.

Valokuva: Bertil Isaksson

pypliikin kansa vaikka net ei ymmärä kieltä. Yhelä äänelä net sanova ette se varhmaan riippuu siitä ette het Jordin jäsenennä oon turvaliset ittessä.

– Meän histuuria vaikuttaa meän kaikhuun. Minun isä vaikutti

minhuun, niinku hänen isä vaikutti hänheen ja tietysti se näkky ja tullee ulos meän soinussa. Ko net näkevä ette met olema ylpeät siitä mitä met tehämä ja turvaliset meän itentiteetissä toornionlaaksolaisena se luopii ylpeyttä

ja iloa pypliikile, sannoo Erling Fredriksson.

– Kieli, histuuria ja kylttyyri olit jotaki mitä sitä 15-vuotiaana kielsi, mutta kuitekki se rievattu-vie tullee ulos nyt. Meistä tullee silta toornionlaaksolaisile jokka tuleva

kuuntelheen ja mie uskon ette se antaa heile tunnelman minkälaisista se oli ko net asut vielä sielä, sannoo Jan Johansson.

Hasse Stenudd
Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund

Voimakas ja rajanylittävä konsertti

Klaputukset Suomen instityytin aulassa Stockholmissa ei voi loppua milhään. Jord pellaava monta ekstra-numeroa ja pypliikki, jokka alussa oli vähän oottava, halvaa nyt lissää multaa heän hissiole juurile. Jord Toornionlaaksosta oon lyöny soihmaan mysikin missä oon yhtä paljon kutaki, surumielisyyttä, kaipoa ja iloa ja prikahnee oikeen. Tuskin kansanmysikki saattaa olla parempaa ko tämä. Ryhmä jokka laulaa meänkielälä selittää kunka se kävi ette raja

jälkhiin ryssän soan, 1809, veethiin pitkin Könkämän-, Muonion- ja Toornionväyliä. Loistavassa lyhyssä histuurian selityksessä net kertova meänkielen histuurianki ja tuleva luonolisesti siihen ruottintamispoliitiikkaan jokka alotethiin lopula 1800-lukua ja jokka kohta teki kansan mykäksi.

Poikkeukseksi tälle kielen tummale histuurialle, Susanne selittää valosia muistoja, kunka hään kläppinä eli ja leikiteli kauhniin vaaran päälä. Hänen omassa laulussa ”Kaunis vaara” Jord pellaava ja laulaa erityiselä painola

ja voimala, täynä itteluottoa ja suunatonta iloa. Ko moniääninen laulu kaikuu justhiins niinku se pittää, ryhmän essiintyminen tullee niinku valtava väylä jokka puistaa pois lumen ja jään viljat.

Valosia kesäoita, hilkankokoamista sääskitten seurassa ja harrinpyyntiä seilaa siitti. Yhessä lapsuuen vaaralisten leikitten ja kauhniitten muistoitten kans net vaatitteleva Johanna Lindgrenin ihanan laulun ”Lapsuuenmuistoja”, jonka Bertil Isaksson oon kääntäny meänkielälä. Jord esittävä paljon ommaa teosta ja

yhessä joittenki lauluitten toornionlaaksolaisesta lauluperinteestä ryhmän esitys tekkee muistettavan illan, komppi jota saattaa imeä pitkhän.

Kuunteliat konsärtissä, jokka oon käynthiinpotku minuriteettimanifesta-sjuunile, kuuluva suurin piirthein meän viitheen minuriteethiin. Ko ”Ilon humppta” alkaa net ei saata ennää istua rauhassa ja klappaamalla käsiä tahissa netki saava ilon siivet.

Tässä siitä erityisestä toornionlaaksolaisesta tullee mailmanmysikkiä, jokka Jordin hienola moniäänisellä laulula ja

vaikutuksela muualta mailmalta, tänä iltana puhuu suohraan pypliikin syähmiin, riippumatta missä heän kehto oon keikkunu. Net jokka esitit tämän rajanylittävän elämyksen olit Susanne Rantatalo, laulu ja lyömäsoittimet, Jan Johansson, laulu ja hanuri, Johanna Lindgren, laulu, huilu ja lyömäsoittimet ja Erling Fredriksson, laulu, kontrapasii ja jitarri.

Hasse Stenudd
Käänös: Märta, Karin ja Linnea Nylund

Vanhat perinöt toi kultaa

Mikael Niemi.

Simon Bank, Aftonbladetin pakinoittia, kirjotti Charlotte Kallan kahen olympiahopean jälkhiin, ja ennen stafetikultaa, että hän oli kysyny toiselta toornionlaaksolaiselta, Mikael Niemeltä, että mitenkäs huomaa Charlottesta, sen ko hän toisen mitalin jälkhiin sano että ”Taistelu oli minun sisälä”? – Että kuluttaa

ja jauhaa kauon, kauon, siiheen asti että lopulta saavuttaa oman päämäärän. Että omila käsillä rakentaa talon, kääntää pottumaan ja väävata kilometrikau-pala traasumattoja, se on mitä hänen ja minun esi-isät on tehnyt. Jollaki laila hän on saanu tämän myötä hihtomisheen, oli mitä Mikael Niemi vastasi ko Somin Bank

utelioitti.

Ja tämä oli vielä ennen sitä päivää ko Charlotte Kalla hihto ja räjähty sen viimisen panoksen jokka anto ruottile stafetikultaa. Ei taitanu ees Mikael Niemi eli Simon Bank arvata mitenkä oikeassa het oli ko porisit vanhoista perinteistä jokka anto Charlotte Kallale ja muile tyttä-rille stafetikultaa.

Charlotte Kalla.

”Jumalan eessä saapi olla aivan omana ittenä”

– Oon mahottoman hauska olla yhteydessä ihmisten kansa, jotka rakastavat meänkieltä. Tunnen sen sillä lailla, ette net jotka tekevät työtä kotikielien kansa oon harmunnisempia ja ette net oon löytäneet oman ittensä. Mie saan tehdä työtä asioitten kansa, jotka oon lähimpänä minun omaa syntä ja yhdessä sen Jumalan kansa, joka oon rakkauen lähe minun elämässä. Työ sitto yhteen meänkieliset, kylttyyri-set ja hengeli-set juuret meän oman aikakauen kansa ja siitä syntyy pusitiivinen lähtökohta tulevaisuuteen, sanoo Ritvaelsa Seppälä, Luulajan hiippakunnan hiippakuntaadjynkti.

Luulajan hiippakunnan työ kääntää virsiä meänkielile alko vähän kertaa vuona 2010. Sen alotti Ritvaelsa hommaamalla kääntäjiä ja työmallin. Tänä päivänä työssä on Ritvaelsan lisäksi kansa mm. markusvinsalainen Linnea Nylund ja Bengt Pohjanen Ylikaihuulta.

– Ajan mithaan saima tukea Ruottin kirkolta

valtiolisena aktöörinä, Ritvaelsa Seppälä selittää. Työjoukko oon koola Pajalan seurakuntatalossa. Net plaavava vähän kuki omissa pärmässä, käyvä läpi virren 297 kääntöksen, Maa oon niin kaunis. Alkaa kuulumhaan nuotti ja tuntuu aivan niinku taivas olis aukeamassa koko perukan yli. Ko virren sointi oon loppunu, het kattava toisia niinku sillä mielelä, ette ”kyllä tämä toimii”.

Voimakhaat tuntheet

– Kieli herättää aina vahvoja tuntheita ja oon aina semmosia, jotka sanova ette: ”Ei meän kylässä koskhaan sanottu tuola laila.” Mutta sitä enämpi saama kuula kunka siunatuiksi ihmiset tuntevat ittensä, ko het saava laulaa virsiä oman syämen kielelä. Se oon aivan ko tekstin sisänen merkitys aukenisi heile kokohnansa uuela laila, sanoo Ritvaelsa Seppälä. Vuona 2012 työjoukko alotti työn kääntämällä kirkon käsikirjan meänkielile ja nyt oon sitten maholista pittää jumalanpalvelut, vihkiämiset, ristiäiset ja hautaamiset tämän kirkkokäsikirjan jälkhiin.

– Seurakunnitten sapis pruuata pittää jumalan-

Linnea Nylund, Ritvaelsa Seppälä ja Bengt Pohjanen.

Kuva: Hasse Stenudd

palveluksia meänkielile. Olen huomannu, ette se merkitte niin tavattoman paljon ihmisille ko het saava olla omana ittenä Jumalan eessä. Se aukasee uusia ulottuvuuksia uskonnolliselle elämälle, virret ja Sana paljastuvat aivan uuela tavalla.

Vahviimat tukipaikat

Bengt Pohjasen mielestä meänkielen vahviimat

tukipaikat oon hengeli-essä piirissä.

– Meänkielile pärjähään, emmäkä tartte hakea sanoja. Kielellisiä probleemiä ei ole olemassa, kysymys oon vain siitä, millä tasola sen soppii pittää. Siittä ei saa tulla liika juhlaista eikä liika arkipäivästä. Kielessä häätty olla vissiiä pyhyyttä. Mie triivastun tässä työssä, meilä

oon hyvä henki tässä työssä, se oon hyvä ja pyhä, sanoo Bengt Pohjanen.

Linnea Nylund oon sammaa mieltä. Katto oon korkealla ja tekstit menhään läpi monheen kerthaan ennenko net menevät pränthiin.

– Mulla ei ole samanlainen kirkolinen tausta ko Ritvaelsala ja Bengtilä ja mie piän itteä enämpi keskimääräsennä kirkos-

sakävijännä. Mutta mie uskon ette se oon hyötyksi kääntötyöle ko meilä oon vähän eri kannanotot. Nyt see oon vain kirkon asia kattoo perhään ette meänkielistä kirkon käsikirjaa ja meänkielistä virsiä alethaan käyttämhään, sanoo Linnea Nylund.

Hasse Stenudd
käänös: Erling Wande

”Koirat ei ymmäräkö meänkieltä”

Malla käyppi koulua Svansteinin Sentraaliskoulussa ja hään selittää, ette hään pruukaa jahata isän kansa. Het pruukaava puhua ruottia ko he oon kahesthaan.

– Mutta koiran kansa met puhuma meänkieltä, koirat Toornionlaaksossa ymmärtävä vain meänkieltä, Malla sanoo.

Oon aamupäivä, juuri ennen linsjiä, Svansteinin Sentraaliskoulula, joka oon vain kivenheiton päässä rajaväylästä, Toornion väylästä. Opettaja Agneta Wanhatalo selittää yhdessä 3–4-luokan lasten kansa, ette het viimi kevväin pelasit teatteria meänkielile ja ruottiksi Astrid Lindgrenin eri satuista. Yheksän lasta kolmestatoista puhuva suomea eli meänkieltä ja seittemän näistä lukeva suomea/meänkieltä tiiman viikossa.

– Nyt meilä oon enniiten suomea ko

suomeksi oon helpompi löytää opetusmateriaalia ja siksiki ko opettaja puhuu suomea, sanoo Agneta Wanhatalo. Neljälä näistä kolmestatoista oppilhaasta oon vanheet, jotka oon syntysin Suomesta ja yheksällä lapsela oon äitit- eli isänpuoliset vanheet Suomesta.

Suomea saunassa

– Minun kesätupakranit tuleva Suomesta. Mie pruukaan saunoa niitten kansa ja puhua suomea, sanoo Markus.

– Ja mie pruukaan puhua meänkieltä mamman, mummun ja minun sisaritten kansa, Henry lissää siiheen.

Hään ja Viktori oon luokkakaveria ja ko het oon yhdessä vapaa-ajjala het puhuva meänkieltä.

– Mie puhun kansa joskus suomea ja meänkieltä ko mie olen kotona ja yhdessä sukulaisten kans, sanoo Rasmus.

Aika hopusti huomaa

ette luokka oon rauhallinen ja lapset näkyvästi turvalisentuntusia. Jokku oon elävästi myötä ko keskustelhaan, ko taas jokku toiset menevät takasi räknähmään mattea. Tänä kevättalvena lapset oon tutustunheet Ruottin kirkon teatterikappaleeseen, jonka nimi oon ”Jännä raamattureisu”.

Probleemiä ei ole

– Kaikki luokan lapset tykkäsit ette se oli villin mukava ja het oon jo alkanhee oottamhaan ette het saisit syksylä samanlaisen reisun Uuen testamentin läpi, sanoo Agneta Wanhatalo.

Yksi lapsista, Elin, sanoo ette hään puhuu vain meänkieltä kotona mutta ette hään oon matkassa suomen kielen tiimoila.

– Ei se ole muutako oppia kaks kieltä. Mulle se ei ole ollenkaan hankala lukea suomea.

Kysymyksheen, onko lapset sitä mieltä, ette se

Agneta Wanhatalo 3–4 luokan kansa, Svansteinin Sentraaliskoulussa.

Kuva: Hasse Stenudd

oon jotaki erityistä ko oon saanu kasuta ylös monen kielen ja oman kylttyyrin kansa, het vastaava ette het ei ole oikeasthaan hunteeranheet koko asian päälle. Heile nämät eri kielet, ruotti, suomi ja meänkieli tuntuvat aivan ittesthään selviltä heän omissa arkipäivässä. Het oon kotosin Juoksengista, Pellosta, Neistenkankhala ja Svansteinistä.

Miksis sitä pitäs ...

Eikä het ole tuntenhee ette heitä olis mopattu kielen takia.

– Miksis sitä pitäs, sanoo Matilda hämmästyneenä, aivan niinku hään ei olis ymmärtänny kysymystä.

Vattat kuriseva, linsji tullee miehleen ja kaikila ei ole enää helppo keskittyä puhehuun. Kukhaan lapsista ei sano halvavansa

tulevaisuessa asua Ylitorion kunnassa, mutta melkeen kaikki nostavat kättä maholisuuete ette tulevaisuessa asua Norrbottenissa.

– Met meinaama tulla hokkey-proffsiksi ja asua Luulajassa, pari pojista tuumaileva.

Hasse Stenudd
käänös: Erling Wande